első indokínai háború (1946–1954)

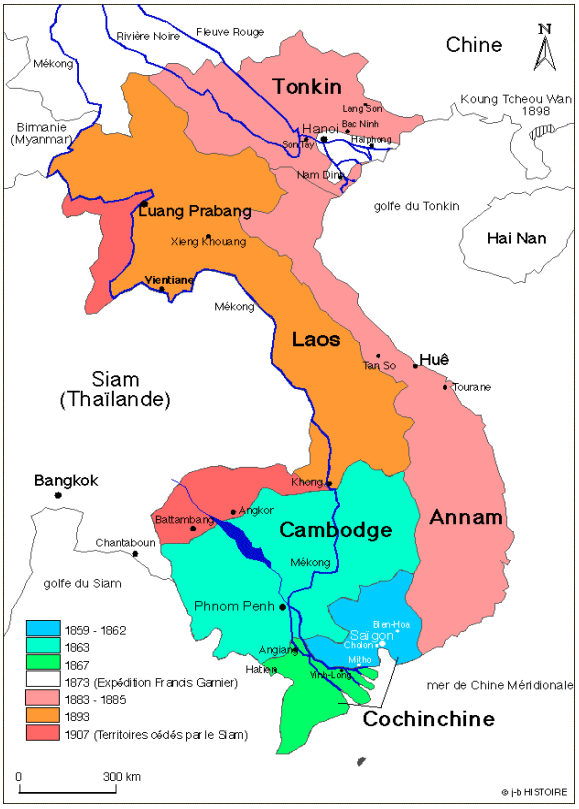

Forrás:
http://www.casahistoria.net/images/indochina%20conquest%20map.gif

A 19. század második felétől kezdve francia protektorátus alatt álló indokínai államokban (Kambodzsa, Vietnam és Laosz) a második világháború alatt kettős francia–japán megszállás érvényesült (1941–1945). Franciaország felszabadítását követően azonban a japánok lefegyverezték a francia katonákat és átvették az irányítást. 1945-ben megerősödtek a függetlenségi törekvések, amikor a japán megszállók elhagyták Indokinát.

Kambodzsában 1941-ben Norodom Szihanuk herceget ültették a trónra a franciák, akit befolyásolható uralkodónak véltek. A gyarmati korszak konzerválta a félfeudális viszonyokat a mintegy 80 százalékban buddhista és 80 százalékban khmer lakosságú ország társadalmi-gazdasági viszonyait. 1945-ben Szihanuk lavírozó politikát folytatott: 1945 tavaszán a japán uralom végén hangoztatta országa függetlenségét, majd a japánok távozását követően elismerte a francia protektorátus továbbélését. Kambodzsa 1946-ban autonómiát kapott, azonban továbbra is francia ellenőrzés mellett, a Francia Unió részeként. Szihanuk a Kambodzsával szembeni vietnami területi követelések miatt fontosnak tartotta a francia segítséget, majd az 1940-es évek második felétől a franciák távozását követelte. Kambodzsa 1953. november 9-én vált hivatalosan független államá. Külpolitikájában a semlegesség, illetve a vietnami eseményekbe való be nem avatkozását hirdette.

Laoszban a franciák lefegyverzését követően japán támogatással a laoszi felszabadítási hadsereg, a Patet Lao 1945-ben kikiáltotta az ország függetlenségét, amit a franciák nem ismertek el. 1946-ra a francia gyarmatosítók felszámolták a fegyveres ellenállást és átvették az ország irányítását. Laosz 1949-ben – Kambodzsához hasonló – autonómiát kapott a Francia Unió keretében, ez azonban nem elégítette ki a laoszi nemzeti erők követeléseit. A vietnami befolyás alatt álló Patet Lao háborút hirdetett a franciák ellen, azonban az ország függetlenségét csak a genfi Indokina-konferencián ismerték el (1954. július 21.).

A harmadik indokínai államban, Vietnamban (Tonkin, Annam, Kokinkína) a függetlenségi törekvések azonnal fegyveres konfliktusba torkolltak. 1945 tavaszán, amikor a japánok átvették Vietnam irányítását, Bao Dait nevezték ki Vietnam császárává. A Ho Si Minh irányítása alatt álló vietnami kommunisták, a Viet Minh azonban 1945. szeptember 2-án kikiáltotta Vietnami Demokratikus Köztársaság (Tonkin és Annam, vagyis Észak-Vietnam) függetlenségét, és lemondásra kényszerítette a császárt.

A szövetségesek második világháború végi egyezkedései értelmében 1945-ben ideiglenes megszállási övezeteket hoznak létre Vietnam területén a japán kivonulás ellenőrzése végett. A 17. szélességi foktól északra az országot a kínai csapatok, míg

délre eső országrészt a brit erők szállták meg, véget vetve a függetlenségi törekvéseknek. Eközben 1945 szeptemberében fokozatosan visszatértek a franciák az ország déli területére és a britekkel közösen elfoglalták Saigon (ma Ho Si Minh) városát. A kínai erők kivonulásával a franciák megkísérelték Vietnamot újból teljes katonai ellenőrzés alá vonni. Franciaország 1946-ban a Francia Unió részeként elismerte az ország déli részén kikiáltott Kokinkínai Köztársaságot (Dél-Vietnam), ezzel megszegte korábbi ígéreteit.

1946. november 23-án kirobbant az első indokínai háború, amikor Haiphong városánál a franciák megtámadták a Viet Minh erőit. Az elkövetkezendő hónapokban a francia erőknek sikerül kiűzniük a Vo Nguyan Giap tábornok vezetése alatt álló Viet Minh erőket, akik elhagyják az északi fővárost, Hanoit. 1947 végére a franciák átvették a Vietnam feletti teljes ellenőrzést, a kommunista erők a hegyekbe vonultak vissza.

1948-ban a franciák tárgyalásokat kezdtek Dél-Vietnam szélesebb autonómiájáról, és megbízták Bao Dait a Vietnami Állam (Dél-Vietnam) létrehozásával, amelynek függetlenségét azonnal elismerték. 1949-től kezdve tehát a franciák hivatalos politikája szerint Vietnamban nem gyarmati háború, hanem az északi és a déli entitás közötti polgárháború dúl, miközben egyértelműen elköteleződtek Bao Dai mellett.

1949-ben a kínai kommunista fordulat befolyásolta az indokínai eseményeket is, ugyanis a Viet Minh jelentékeny katonai segítséget kapott Pekingtől, amely félelmekkel töltötte el Washingtont. Truman 1949-ben elismerte a déli Vietnami Államot és katonai, valamint anyagi segítséget nyújtott a franciák számára a dominóelv értelmében. 1950-től a megerősödött Viet Minh és a franciák között véres összecsapások kezdődtek. 1952–1953-ban a Viet Minh az ország északi területét, valamint Laosz egy részét ellenőrzése alatt tartotta és súlyos vereséget okozott a franciáknak. Az Eisenhower-kormányzat tovább növelte a franciáknak nyújtott anyagi segítséget, azonban nem kívánt közvetlenül beavatkozni a gyarmati háború menetébe. 1954-ben az Egyesült Államok az indokínai háború költségeinek már 80 százalékát állta, ugyanis tartott a kommunizmus távolkeleti expanziójától. A Viet Minh által alkalmazott gerillaakciók sikeresnek bizonyultak a más terephez szokott francia katonákkal szemben.

1954 márciusában döntő csata vette kezdetét a Giap tábornok vezetése alatt álló Vietnami Népi Hadsereg (a Viet Minh egyesült más laoszi és egyéb nemzeti, kommunista szervezetekkel) és a kolonialista erők között. 1954. május 7-én a Vietnami Népi Hadsereg megadásra kényszerítette a franciákat, akik súlyos vereséget szenvedtek az észak-vietnami Dien Bien Phunál. Több mint 10 000 francia katona esett hadifogságba.

Forrás:
http://novaonline.nvcc.edu/eli/evans/his135/photos/dienbienphu.jpg

A francia vereséget követően sor került a genfi Indokina-konferenciára (1954. április 26–július 21.). A tárgyalásokon az alábbi országok képviseltették magukat: a Vietnami Állam (Dél-Vietnam), a Vietnami Demokratikus Köztársaság (Észak-Vietnam), Kambodzsa, Laosz, a Kínai Népköztársaság, a Szovjetunió, Nagy-Britannia és Franciaország. Az Egyesült Államok visszautasította a konferencián való teljes jogú részvételt, és nem ismerte el az ott megkötött genfi egyezményeket. A konferencián Franciaország beleegyezett a három indokínai állam (Kambodzsa, Vietnam és Laosz) függetlenségébe és a fran-

cia érdekek feladásába. Franciaország képviselői kijelentették, hogy valamennyi idegen csapatnak el kell hagynia Indokina területét. A vietnami kérdés kapcsán megállapodtak az első indokínai háború lezárásáról. A demarkációs vonalat a 17. szélességi fok mentén alakítják ki, amelyet egyetlen fél katonái sem léphetnek át. Az aláíró felek kijelentették, hogy a 17. szélességi fok ideiglenes határ, 1956-ig bezáróan újraegyesítik a két Vietnamot.

Az egyezményben megtiltották a három indokínai államnak, hogy katonai szövetségekhez csatlakozzék. Felállítottak egy nemzetközi felügyelő bizottságot, amelyet a genfi rendelkezések megvalósításának ellenőrzésével bíztak meg. A Dien Bien Phu-i vereség megrázta a francia gyarmatbirodalmat, különösen, mivel 1954-ben megkezdődik az algériai függetlenségi háború is.

(Csicsmann László)